Giorgio Castelano

Tognon Marco

Giorgio Castelano

Familie-epos

Brave New Books

Titel: Giorgio Castelano
Auteur: Tognon Marco
Email: Write@vmi.be
Drukwerk: Brave New Books,
www.bravenewbooks.nl

1ste editie (Rev. B)
© 2023, Tognon Marco

ALLE RECHTEN VOORBEHOUDEN. Dit boek bevat materiaal dat beschermd is onder Internationale en Federale kopijrecht wetten en verdragen. Elke niet toegelaten reproductie van het materiaal is verboden. Geen deel van dit boek mag in welke vorm dan ook, elektronisch, mechanisch, fotokopiëren inbegrepen, opgenomen, of opgeslagen worden zonder een geschreven toelating van de bovenvermelde auteur.

Voorwoord

Wat een gewone foto teweeg gebracht heeft[1]. Het werd een noodzaak om de man een naam te geven, een identiteit, een leven.

Het onbaatzuchtige aandringen van mijn mentor, Kaat Vrancken, alsook mijn medeleerlingen, zijn de brandstof geweest om het schrijfproces onder stoom te houden.

Het is een mooie en vruchtbare ervaring geweest om dit epos neer te schrijven. Het verhaal van een onbekende man die wanhopig een boompje tracht recht te houden aan de oever van een door stormweer getormenteerd meer.

Dat verschillende mensen mijn afwezig zijn, rechtstreeks of onrechtstreeks, hebben moeten verdragen, maken dat het werk meer is dan een aaneenrijging van fictionele toestanden. Ik kan hen niet meer dankbaar zijn dan door het uit te geven.

Mijn dank aan iedereen, ook hen die ik vergeten ben.

Tognon Marco

[1] Stanley Hall, Man holding onto tree during hurricane Carol, New York, 1954

9 juli 1943

“Groep één. Inhaken! Controleer uw voorganger! Let op groen licht! Vooruit, door de deur! Maak dat ge er als de duivel uit zijt.”

De eerste twaalf para’s zijn binnen de tien seconden uit het toestel gesprongen. De anderen maken zich klaar: “Groep twee …”

Een explosie doet alles trillen. Brandende brokstukken vliegen in het rond, alles in hun baan wegmaaiend.

“Brown, ik zie niets. Ben geraakt.”

“Schrapnel kapitein. Uw voorhoofd. Ge bloedt aardig.”

“Laat ze inhaken. Allen naar buiten. Ik ga als laatste.”

“Er is niemand meer kapitein. Alleen gij en ik.”

“En de anderen?”

“Iedereen is dood of uit het toestel geslingerd, kapitein. Wij zijn de enigen die overblijven.”

“Waar wacht ge dan op Brown? Spring! Dit is een bevel.”

“Zeker kapitein, maar gij eerst.”

De sergeant haakt de parachute van de kapitein in en duwt hem hardhandig uit het neerstortend toestel. Een seconde later springt hij hem na. Als zwarte, heen en weer dansende paddenstoelen in de nacht, dalen ze tussen de vurige strepen van duizenden lichtkogels door naar de donkere, vijandige aarde. De hemel wordt verlicht door brandende en exploderende vliegtuigen. Seconden later doven vlammende parachutes ploffend uit op de grond. Die strijdmakkers hebben het niet gered.

“Stil, capitano. Het stikt hier van de Duitsers.” Een man legt zijn hand op de mond van de gewonde parachutist. “Ge zijt hier bij vrienden. Noem mij maar Pompeo.”

“Mijn been? Waar zijn we? Ik zie niets?”

“Uw been is gebroken. We hebben het gespalkt.”

“Ik ben Geoffrey Freedman, kapitein, 52486552.”

“Capitano, wij weten wie gij zijt; uw uniform, uw penning. Wij zijn niet de vijand. Hij is hier overal aanwezig en is op zoek naar u en uw kameraden.”

“Waar is iedereen?” vraagt Geoffrey.

“Verschillende van de vliegtuigen zijn per vergissing door de geallieerden neergehaald. Velen hebben het niet gehaald, anderen zijn met brandende parachutes neergestort. Sergeant Brown heeft bij het neerkomen zijn nek gebroken. Wij zijn er om u te helpen. Onze mensen hebben vannacht en vanmorgen meerdere para’s in veiligheid gebracht. Margareth, een Australische verpleegster, heeft uw wonden verzorgd. Ge had een diepe schram op het voorhoofd en brandwonden in het gezicht. Binnen een dag of twee kan het verband van uw ogen af.”

“Welke dag is het? Hoelang ben ik hier?”

“Zondag, 11 juli en ge zijt hier één dag. Wij hebben u gevonden, hangend in de enige ceder in een tarweveld. Hoe is het mogelijk?”

Geoffrey wil zich rechtzetten maar een helse pijn in zijn bovenlijf belet hem dat.

“Blijf rustig liggen, capitano. Margareth heeft een twintigtal stukjes metaal verwijderd. Sommigen waren tien cm groot. Ge hebt geluk gehad.”

“Zijt gij partizanen? Limone?”

“Waarom denkt ge dat?” vraagt Pompeo.

“Ik moet contact maken met een Bertuzzi.”

“Bertuzzi? En dan?”

“Dat is enkel voor hem.”

“Oké.” Pompeo kijkt rond. “Saturno, haal Adriano.”

Een man in een versleten pak, met een pet op zijn hoofd, komt aangelopen. “Pompeo, wat heeft de capitano gezegd?”

“Hij wil enkel met u spreken.”

“Blijf hier Pompeo, uw Engels is beter. Zo, capitano, ik zeg: Pasta al forno.”

“Lasagna.” antwoordt Geoffrey.

“Italiaans eten.”

“Chianti 1922.”

“Hij is oké Pompeo.”

“Vertel ons nu, capitano. Wat moet er gebeuren? Wat zijn uw orders?”

“Meneer Bertuzzi, we zijn door de harde wind uit koers geslagen. Als ik het goed begrepen heb, zijn we door onze eigen troepen beschoten? Zijt ge zeker?”

“Zo zeker als één en één twee is. Ze dachten dat gij Duitsers waart en wisten niets van uw opdracht. Wij zagen het gebeuren, geen prettig zicht.”

“Mijn God. Maar zijn er overlevenden? Waar zijn ze?”

“De eerste berichten spreken van enkele honderden, verspreid over verschillende locaties. Als het moment daar is komen we allemaal bijeen. Nu is het te riskant. De vijand is overal en niet iedere Italiaan is een partizaan. Maar terug naar de orders, wat moet er gebeuren?”

“We moeten naar Gela. Hoe ver is dat van hier?”

“We zijn hier bij Canicattini, een honderdtal kilometer van Gela. Het is een heel bergachtig terrein, en met uw gebroken been komen we niet snel vooruit. We contacteren mijn meerderen.”

“Adriano, een radio oproep van Groupo Sètte. Ze zeggen dat ze met een gewonde en vier Amerikanen komen.” Een gezette man in geribd onderlijfje en rode sjaal komt hijgend de schuilplaats ingelopen. “Ze zullen over een half uur hier zijn. We moeten hen opvangen om dan samen naar het hoofdkwartier te gaan.”

“Overdag? Ze weten dat het niet mag. En samenvoegen? Nooit! Het is een valstrik. Iedereen weg hier. Nu! Sergio! Ruim alles op en let op dat er niets achterblijft. Het spijt me capitano, maar we moeten verhuizen.”

Een kwartier later zet de kleine groep zich op weg richting de beboste heuvels. Vandaar kunnen ze de aankomst van Gruppo Sette in de gaten houden. Iets na vier zien ze beweging aan de rand van het dorp. Twee mannen dragen een gewonde.

“Geef me de verrekijker eens.” Adriano ziet inderdaad vier Amerikanen waarvan er twee de gewonde dragen. Er lopen nog acht partizanen mee. “Dit is niet juist. Gruppo Sette bestaat maar uit zeven man. Ik denk dat het verklede fascisten zijn. En, die gewonde man, hij geeft een teken. Cornuto, de gehoornde hand. Ik dacht het wel. Hij is een van ons, maar de rest?”

“Wat gaan we doen Adriano? Doorlaten of afmaken?”

“Pompeo, in het eerste geval blijven die rondhangen en het tweede, dan sturen ze er nog meer.”

“Afmaken dus.”

“Si.”

Pompeo zoekt vier mannen uit, Sergio, Arthuro, Giovanni en Pino. Hij legt de strategie uit. “Eerst moeten we zeker weten dat het Amerikanen zijn en geen verklede Duitsers. De andere zijn gegarandeerd fascisten. Die mogen er zo aan. Probeer van de verwarring gebruik te maken om de rest gevangen te nemen.”

“En de gewonde, wat gebeurt er met hem?”

“Hopen dat hij het overleeft.”

“Adriano, we hebben contact met Fractione Trenta.”

“Sergio, wacht even.” Adriano neemt de microfoon en begint aan het gecodeerd gesprek.

“Er is lasagna vandaag.”

“Vino bianco o vino rosso?”

“Una grappa.”

“Oké, Adriano. Ga naar Syracuse. Acht dagen, over.”

“Gruppo Sette komt met vier Amerikanen en een gewonde. Ze willen met ons naar u toe, over.”

“Neen, stinkt. Zoek het uit. Indien het Amerikanen zijn, breng ze mee. Geen gevangenen. Testa Rossa, over en uit.”

“Begrepen. Limone, over en uit.”

“Mannen! Gela is uit. Syracuse is in. We moeten ons klaar maken. Pompeo, zorg voor de capitano.”

“Komt in orde, Adriano.”

“Capitano, we moeten naar Syracuse. Als alles goed gaat zijn we er over een week.”

Adriano wendt zich tot de mannen: ”Geen gezever nu. We moeten ons van de fascisten ontdoen en de Amerikanen bevrijden alsook de gewonde. Pompeo, zorg dat het in orde komt.”

“Si Capo. Jongens, laten we gaan.” Behoedzaam sluipen ze naar de Gruppo Sette. Ze nemen hun positie in en wachten op een signaal van Pompeo die zich kenbaar maakt. Van op een veilige afstand vraagt hij vanachter een olijfboom wie de leider is.

“Maak u bekend. Wie zijt gij?”

“Gruppo Sette,” wordt er geantwoord.

“Laat de Amerikanen en de gewonde naar links gaan, vijf meter. De anderen naar rechts, ook vijf meter.”

“Waarom?”

“Doe nu maar en haast u. Wij wilden net gaan eten.”

“Wij hebben ook honger,” roept de man die blijkbaar de leider is.

“Er is lasagna vandaag,” antwoordt Pompeo terug.

“Dat hebben we al lang niet meer gegeten. Dank u. Kunt ge tevoorschijn komen? We moeten dringend met de Amerikanen naar het hoofdkwartier.” De andere zwaar bewapende mannen kijken zenuwachtig rond, hun wapens schietklaar.

“Zeker. We komen zo bij u.”

Pompeo geeft het teken om aan te vallen. De verrassing is compleet en buiten enkele paniekerige schoten zijgen de acht neer. Nog steeds op hun hoede komen zijn mannen naar voren, ditmaal hun wapens gericht op de vier Amerikanen. Terwijl ze onder schot gehouden worden fouilleert Pompeo ze een voor een zonder ook maar één woord te zeggen.

“Wij zijn Amerikanen,” zegt er een. Pompeo geeft hem een slag in de maag met zijn machinegeweer.

“Ik stel de vragen! Tot dan zwijgt ge.”

“Wij verstaan geen Italiaans ...” probeert een andere te verduidelijken.

Ook hij krijgt een stomp in zijn maag.

Pompeo kijkt of ze een hondenpenning dragen wat ook zo is.

In het Engels gaat hij verder: “Waar moeten jullie naartoe? Wie is uw bevelhebber? Welke divisie?”

De eerste Amerikaan geeft zijn naam, rang en nummer.

“Zo korporaal. Wie zijn de anderen?”

“Ik ken deze twee doch de andere is van B-Company.”

“Goed. Vertel over de gewonde man hier. Waar hebt ge hem gevonden?”

“Hij is een partizaan die ons geholpen heeft. Wij zijn in een hinderlaag gelopen en hij is gewond geraakt.”

Pompeo wendt zich tot de gewonde man. “Cornuto? Knap gedaan. Kunt ge praten?”

Moeizaam prevelt hij dat Gruppo Sette verraden is. “Ze hebben Luigi niet kunnen vatten, maar buiten mij werd iedereen opgehangen. Ze hebben mij laten leven om samen met de Amerikanen als lokaas te dienen. Ze zijn naar u op zoek.”

“Kunt ge dan straks lasagna eten?”

“Is er witte of rode wijn?”

“Alleen een grappa.”

“Ik ben Mauro, Gruppo Sette.”

“Oké Mauro. We zorgen voor u.” Pompeo geeft een teken om zich terug te trekken en de anderen te vervoegen. Nauwlettend de Amerikanen in het oog houdend sluit Pompeo de achterhoede.

De Amerikanen worden nog ondervraagd door Kapitein Freedman die hun identiteit bevestigt.

“Sorry voor mijn hardhandig optreden. We kunnen niet voorzichtig genoeg zijn tegenwoordig.” Pompeo schudt de Amerikanen de hand.

“We verstaan,” zegt korporaal Jones, want zo heet hij, “Maar waar is de Lasagna?”

“Na de oorlog man. Zoveel als ge wilt.”

Er wordt hartelijk gelachen terwijl er sigaretten worden gerookt. Margareth, de verpleegster, onderzoekt de gewonde Mauro. “Hij is er slecht aan toe. Ik vrees dat hij de tocht niet aankan.”

Na overleg met Adriano beslist Pompeo dat Mauro bij een boer wordt achtergelaten. “Dit is wat we kunnen doen, Mauro. We moeten verder. Er is een oorlog die moet gestreden worden. Leef nog lang. Wees voorzichtig.” Hij bedankt de boer en zijn vrouw. “Het is bijna over. Viva l’Italia.” Pompeo vervoegt de groep in de bosjes.

Adriano legt het plan uit. “We vormen groepjes van zes man. De honderdvijftig kilometer lange tocht in bergachtig terrein gebeurd ‘s nachts. De duisternis zal ons onzichtbaar maken voor de vijand. Rust allen wat uit. Voor u capitano, gaat het zwaar worden. We vertrekken over vier uur.”

Onderweg, tijdens een van de vele gesprekken met Pompeo, vertelt Geoffrey over thuis. “Mijn vader, een visser in Lemoyne, Nebraska gaat stoppen. Hij wordt oud. Gij zijt ook visser. Is dit geen kans voor u? En er is vis, ik verzeker u, veel vis. Ik schrijf een brief naar mijn vader als ge wilt. En eens de oorlog voorbij, hartelijk welkom.” Hij vertelt nog dat zijn twee jongste broers na de val van Manilla in ’42 in de Filippijnse jungle bij het verzet zitten. Verder is er geen nieuws. De derde, de oudste, is commandant van een onderzeeboot. “Mijn arme moeder. Als ze maar heelhuids thuiskomen, ze zou sterven van verdriet.”

De groep is al drie nachten onderweg als een verkenner hen doet stoppen op een nauw, ruw uitgehouwen pad in de wand van een ravijn. “Pompeo. Er is een patrouille voor ons.”

“Hoeveel? Hoever?”

“Zes. Een kilometer of zo van hier.”

Fluisterend bespreken ze wat doen.

“Zonder de capitano en verpleegster zijn we met vier. Schieten is uit den boze, dat horen ze kilometers ver. Laat ze gaan. Als ze morgenvroeg gemist worden, breekt de hel los. We moeten naar boven klimmen, vlug. Er is geen ander mogelijkheid. Het is volle maan en moesten ze ons opmerken dan bespringen we ze.”

De Duitsers lopen voorzichtig over het nauwe pad en naderen de omhoog gekropen groep. Een van hen valt door een onvoorzichtigheid in de afgrond. De verpleegster laat een kreet. Hun positie is verraden.

“Daar, partizanen!”

Pompeo en zijn kompanen springen als duivels op hun belagers. Er is geen schot afgevuurd en slechts luttele seconden later liggen de Duitsers op de bodem van het ravijn.

“Dat was nipt. Gooit allen wat dikke stenen naar beneden. We moeten een lawine simuleren. Als ze al gevonden worden denken ze dat ze uitgegleden en naar beneden gestort zijn. Het bergen gaat een tijd duren. Tegen dan zijn we reeds een heel eind uit de buurt. Laten we voortmaken.”

Syracuse doemt op aan de horizon. Ondanks het oorlogsgeweld gluurt de opkomende zon ondeugend over de azuurblauwe zee en bekleedt de daken van de huizen met een gouden glans die Geof-

frey met verstomming slaat. Bevangen door de uitzonderlijke schoonheid vergeet hij even in welke toestand hij zich bevindt. Het wordt weer werkelijkheid als een verkenner terugkomt vergezeld door enkele Amerikaanse soldaten.

“Pompeo, hier eindigt het. De Amerikanen nemen over. We kunnen terug.”

De meegekomen sergeant groet Geoffrey.

“Kapitein, welkom in Syracuse. We hergroeperen ons hier en wachten op nieuwe orders.”

“Ter plaatse rust sergeant. Bedankt voor de korte verduidelijking. Ik wil deze partizanen, die toch een ongelooflijk werk hebben geleverd, bedanken.”

Geoffrey wendt zich tot Adriano en Pompeo.

“Het Amerikaans leger en ik in het bijzonder danken u voor de bewezen diensten.”

“Bedankt capitano,” antwoordt Adriano, “hier scheiden zich onze wegen. Veel geluk. Wij gaan verder met hetgeen we allen goed kunnen: het de Duitsers zo moeilijk mogelijk maken.”

“Dank u en veel geluk. Pompeo, ik sta bij u in het krijt. Ge weet het, na de oorlog ...”

“Zeker capitano: Lemoyne.” Pompeo salueert de kapitein en schudt hem de hand. “Lemoyne.”

De groep maakt zich klaar om te vertrekken als een zacht stemmetje spreekt: “Kapitein, kan ik hier blijven?” Margareth stapt naar voren, iedereen draait zich om.

“Margareth, ik kan daar niet over beslissen. Die vraag moet gesteld aan Adriano. Als hij het goed vindt dan is het ook goed voor mij.”

Adriano en Pompeo wuiven haast gelijktijdig dat het prima is. “We hebben allang gezien dat er wat gaande is tussen u twee. Er zijn nog andere verpleegsters en ik denk dat de capitano bij u in goede handen is, nietwaar Pompeo?”

“Oh, amore[2] …” antwoordt hij en beiden trekken glimlachend hun schouders op. Ze leggen hun armen over mekaars schouders en keren zich om. De Gruppo Limone verdwijnt in het groen van de heuvels rond Syracuse.

[2] Oh amore: Ach, verliefdheid

Amerika

Wat voor dag het ook moge wezen, in welke maand dan ook, het begint allemaal als ze een voet op het vaste land gaan zetten.

Elf dagen lang waren ze aan boord van een schip, dat zich onverstoorbaar klievend een weg baande door de met witte kragen versierde golven van de Atlantische oceaan.

De vele honderden emigranten, vermoeid van de lange overtocht, kijken vanaf de reling naar hun nieuw land. Nog een eind weg reist New York uit het water, daar waar de Hudson rivier in de Atlantische oceaan overgaat. Het jonge koppel, Francesco Castelano en Emanuella Fabri, hebben Italië vaarwel gezegd. Ze hebben slechts twee bruine kartonnen koffers mee met wat kleding en enkele herinneringen aan hun thuisland.

De kapitein schrijft in het logboek:

'*Maandag, 25 september 1950. New York is in zicht. Een perfecte overtocht. Fantastische bemanning. Geweldig schip.*'

De passagiers juichen als ze het vrijheidsbeeld zien. Het teken van vrijheid, gelijkheid en hoop op een betere toekomst.

"Kijk Emanuella, het stelt de Romeinse godin Libertas voor. Mooi niet? Dit wordt onze nieuwe thuis, Amerika!"

"Wat is het groot, Francesco." Emanuella neemt zijn arm stevig vast en laat haar hoofd tegen zijn warme overjas rusten, afge-

schermd van de koele zeebries. “En kijk eens, al die hoge gebouwen.” Ze wijst met gestrekte vingers.

“Ja, Emanuella. We gaan het goed hebben, wacht maar.” Hij kust haar op het voorhoofd.

Ze blijven staan kijken, armen om elkaar heen, naar hun nieuwe land dat steeds dichterbij komt.

Eenmaal aangemeerd, verstommen de zware motoren voor het eerst sinds ze Europa hebben verlaten.

“Het schip ligt stil,” merkt Emanuella op. “Kijk, daar komt een boot aangevaren. Wie zijn dat?”

“Het zijn dokters, militairen en politie. Ze doen routinecontroles op het schip. We mogen seffens aan land.”

De eerste- en tweedeklas passagiers kunnen na controle onmiddellijk van boord. De derdeklas moet wachten.

“Die rijken mogen allemaal vertrekken. We staan hier al uren. Kunnen ze niet voortmaken?”

“Emanuella, wij kunnen pas als laatste vertrekken. Hier, een appel. Eet maar.”

Emanuella neemt de appel en bijt er een grote hap uit. Knabbelend, grommelend, kwaad kijkend naar de kade waar de eerste passagiers al verdwijnen. Ze kan het niet laten om te roepen: “Wachten, altijd maar wachten!”

Pas tegen de avond moet hun groep zich melden bij de inspectiediensten. Een uur later krijgen ze de toelating om aan land te gaan.

Per ferryboot gaan ze naar de immigratiediensten op Ellis Island voor de laatste formaliteiten.

Het is al diep in de nacht als ze op een eenzame stoep in een vreemd land tussen donkere en hoge gebouwen staan.

"Francesco, ik ben moe. Kunnen we ergens gaan slapen? Maakt niet uit waar." Emanuella leunt tegen een muur.

Een helpster, nog in uniform en op weg naar huis, ziet het vermoeide echtpaar.

"Wat doen jullie hier? Zijn jullie vandaag aangekomen? Vanwaar komen jullie? Welke taal spreken jullie?"

Vele vragen. Francesco antwoordt in zijn beste Engels: "Wij komen uit Italië. Vandaag aangekomen. Willen ergens slapen."

De gezette helpster maakt duidelijk dat ze mogen meekomen.

"Ik breng u naar vrienden. Zij spreken Italiaans."

Doodvermoeid komen Francesco en Emanuella aan bij een opvangpost voor emigranten.

"Zo, hier helpen ze u verder. Veel geluk. En welkom in Amerika."

"Hartelijk dank mevrouw." antwoordt Francesco.

Een helpster vertelt hun in vloeiend Italiaans: "Nu moeten jullie wat eten en slapen. Morgen zien we verder." Emanuella en Francesco krijgen een sobere maaltijd en een slaapplaats.

Een rustige stem maakt hen de volgende morgen wakker.

"Goede morgen. Welkom in Amerika. Hoe hebt u geslapen? Ik ben Anna. U bent hier bij het Leger des Heils. Ik sta ginder aan die

tafels. Ik zal u daar verder helpen. Er is koffie en u kunt wat eten. Links achter zijn de badkamers en toiletten. Neem rustig uw tijd."

Gedurende de eerste dagen wordt hen verteld hoe het lokale leven in de vele staten erg verschillend en vreemd kan overkomen. Wat er te verwachten valt in hotels, restaurants, winkels, kortom alles wat ze moet weten om te kunnen leven in hun nieuw land.

"Kent ge een stad of misschien kunt ge terecht bij familie of vrienden? Hebt ge enig vooruitzicht op werk?"

"In Nebraska kan ik aan de slag als visser," antwoordt Francesco.

"Nebraska is groot. Waar precies?"

"Lemoyne, aan een groot meer in Nebraska, kort bij Ogallala. Hier, het adres." Francesco laat de brief zien met de uitnodiging om te komen.

"In het busstation kunt ge terecht voor kaartjes. Wij zullen u helpen. Daarna is het aan u."

De reis wordt geboekt bij een kauwgummende, ongeïntereseerde loketbediende. "We rijden tot Dallas met een stop in Ogallala. Vertrek is alle dagen om 18:30. De rit duurt drie dagen en nachten. We hebben regelmatig een sanitaire stop. Er kan dan wat gegeten worden. Slapen gebeurt op de bus. Hoeveel kaartjes?"

"Twee, tot Ogallala." zegt Francesco.

"Twee kaartjes tot Ogallala." Terwijl de kauwgombel met een zachte plof breekt geeft de loketbediende de tickets en het wisselgeld terug.

"De volgende."

Ondertussen zoekt Anna het adres van de dienstdoende dominee in Lemoyne. Zij belt hem op en vertelt over de plannen van de Castelano's.

"Hier; naam, adres en telefoonnummer van de dominee. Die zal u met plezier opvangen."

Francesco en Emanuella maken hun koffer en bedanken Anna en de vriendelijke mensen van de opvang. Diezelfde avond vertrekken ze.

Vermoeid komen ze de vierde dag aan in Ogallala. Francesco vraagt wat rond en vindt een hulpvaardige vrachtwagenchauffeur die net naar Lemoyne rijdt.

Onderweg komt het tot een gesprek. "Zijt gij van Europa?"

"We komen uit Italië. Enkele dagen geleden zijn we in New York aangekomen. We worden verwacht door de dominee."

"Ziet ge wel, Napoli, Sorrento, Roma" De vrachtwagenchauffeur begint spontaan luidkeels te zingen: "Che bella cosa na jurnata 'e sole, n'aria serena doppo na tempesta! 'o sole, 'o sole mio…"

Francesco en Emanuella kunnen hun oren niet geloven. "En in het Napolitaans nog wel!" complimenteert Francesco.

"Ik heb veel Italiaanse vrienden in Dallas. We beginnen dan spontaan te zingen als de 'vino' vloeit. Weet ge, ik zet u af bij de dominee. Ik zie hem nog, nu zondag."

"Dat zou vriendelijk zijn."

"Maar, wat brengt u naar Lemoyne? Veel is er niet te doen, buiten vissen."

“Wij komen de zaak van een oude visser overnemen. We willen verse vis en vers bereide schotels verkopen.”

“Ah, geweldig. De ouwe kan het niet meer en er is al een hele tijd sprake dat er iemand zou komen. Gij dus. Wel, laat mij mezelf voorstellen, ik ben Dave Clarks. Aangenaam.” Hij schuift zijn hand uit, zo groot als een kolenschop, naar Francesco die spontaan de zijne erin legt.

“Ik ben Francesco Castelano en dit is mijn vrouw Emanuella. Wij zijn blij om te horen dat we welkom zijn.”

“Wees daar maar zeker van. Kijk, daar woont de dominee.” Hij wijst naar een hoog huis, omringd met bomen. Met piepende remmen stopt hij.

“Hier laat ik u uit. Veel geluk en wie weet, tot een volgende.”

De Castelano’s stappen uit en bedanken de chauffeur.

“Indien het allemaal goed komt en ge zijt in de buurt, komt aub zeker binnen. Hartelijk dank, meneer Clarks.”

“Daar kunt ge van op aan, belofte maakt schuld.” De man geeft gas en de vrachtwagen rijdt weg.

“Vriendelijke man,” zegt Emanuella.

Nu staan ze daar met twee bruine kartonnen koffers, voor een vreemd huis.

Op een bordje staat gegraveerd: ‘*Eerwaarde Castro-Landers*’.

”Hier is het Emanuella.”

Ze zien een klok waaraan een koordje hangt. Francesco trekt er-aan. Even later staat de dominee in de geopende deur.

“Castelano? Uit New York, ik bedoel Italië?”

“Goedenavond dominee Castro. Ja, wij zijn het.”

“Kom binnen. Ik had u niet zo vroeg verwacht. Welkom.”

“Wij hebben een lift gehad van een vriendelijke vrachtwagen-chauffeur. Clarks heet hij.”

“Ah ja, Dave. Een goede man. Een harde werker trouwens.”

De Castelano’s lopen door een duistere gang met aan de muur portretten van geestelijken. Emanuella stopt bij een portret. “Ik zie gondels op de achtergrond.”

“Oh, even kijken. Inderdaad, dat is mijn grootvader. Voor de grote oorlog heeft hij les gevolgd in Padua. De foto is genomen tijdens een uitstapje naar Venetië, ik dacht 1912.”

“Emanuella,” sist Francesco tussen zijn tanden door. “Vergeef me de nieuwsgierigheid van mijn vrouw, dominee.”

“Ze heeft niets verkeerds gedaan. Ik ben blij dat er al iemand naar kijkt. Het zijn onze voorouders, van mij en mijn vrouw. Het eerste portret dateert van 1775. Maar dat is voor een andere keer. Laten we eerst naar binnen gaan.” De dominee laat de Castelano’s in de woonkamer waar het vuur in de haard zachtjes knettert.

“Ook al is het eind september, het kan ’s avonds al aardig koud worden. Maar excuseer mij. Nu ben ik onbeleefd. Eerst toon ik u uw kamer tot ge iets permanents gevonden hebt. Volg mij.”

Ze gaan een smalle houten trap op, twee verdiepen hoog. De dominee opent de deur van een kamer.

“Hier is het. Er is een badkamer achterin om u wat te verfrissen. Gij vindt mij in de woonkamer. Ik laat u.”

“Mooie kamer hé, Francesco,”

“Ja. Kijk wat een bed. Zo groot…”

“En een douche in de badkamer…”

Francesco laat zich op het bed vallen. “Hier wil ik wel blijven.”

“Kom Francesco. Laten we uitpakken en ons verfrissen.”

Een half uur later staan ze fris gewassen in de woonkamer.

Dominee Castro staat recht: “We hebben bezoek: Dit zijn meneer en mevrouw Castelano.”

Tegen Francesco en Emmanuella zegt hij: “Dit is Francis, mijn echtgenote. En daar staan onze drie kinderen.”

Francesco en Emanuella knikken wat onwennig.

“Goedenavond en wees welkom.” Francis haar stem is rustig en kalm.

Beleefd groeten de kinderen:“Goedenavond meneer en mevrouw Castelano.”

Francis leidt Emanuella en Francesco naar de tafel. “Gaat u maar zitten. Daar, links op de hoek? Mijn man heeft me enkele dagen geleden van uw komst verteld. Ik veronderstel dat u honger heeft?”

Tijdens het eten wordt er verteld over hun herkomst en waarom ze naar Lemoyne gekomen zijn.

“Eindelijk kunnen we weer alle dagen verse vis verwachten. Daar gaat de gemeenschap blij mee zijn, nietwaar Francis?”

Na het eten brengt een van de jongens koffie en zijn broertje draagt de koekjes. Het meisje, de oudste, zet het servies op tafel.

“Moge het smaken. Papa en mama, wij gaan slapen. Kunt gij een kruisje geven?”

Dominee Castro en zijn vrouw Francis staan op, geven een kruisje en wensen ze goede nacht.

“Indien het niet stoort,” vertelt de dominee, “wil ook ik u heel in het kort iets vertellen over mijn voorouders, waarvan de portretten in de hal hangen.”

Ondertussen schenkt Francis een glaasje port in.

“Wat nu Nebraska is, was vroeger een explosief gebied dat Spaanse, Franse en Britse invloeden heeft gekend. Rond 1795 vond een meereizende Spaanse priester het een goede plaats om zich te vestigen en zo het geloof in God de Almachtige te verspreiden. Het zou een traditie worden, en ik ben er het levend voorbeeld van dat de oudste zoon dominee werd. Hier zit ik nu als vijfde generatie. Samen met mijn geweldige vrouw, Francis, drinken we koffie met mensen die van de andere kant van de wereld komen. Mensen die alles hebben opgegeven om hier een nieuwe toekomst op te bouwen en dit onder de hoede van God zoals mijn voorvaderen hebben gedaan. Ik kan niet meer zeggen dan dat het mij verheugt u hier te mogen verwelkomen. Francesco en Emanuella, welkom in Lemoyne en dat het u goed moge gaan.” De dominee heft zijn glaasje port als bezegeling van zijn woorden.

De volgende morgen, tijdens het ontbijt vertelt de dominee over de oude visser.

“Hij heeft net voor het einde van de oorlog zijn vrouw en drie zonen verloren. Het hoefde voor hem niet meer. Hij sloot zijn hart voor God. Ik heb hem nooit meer in de kerk gezien. Meerdere po-

gingen om hem te verzoenen met God's woord hebben niet mogen baten."

"Met alle respect, dominee. Ik kan en wil er niets over zeggen, maar toch ... Ik heb dingen gezien in de oorlog. Het doet u nadenken."

De dominee gaat er niet op in. "Ik heb een oude pick-up gevonden. Niet veel zaaks, Francesco, maar hij rijdt. Dat is het voornaamste. Dan kunnen we samen tot bij de visser rijden en ge komt terug wanneer het u uitkomt."

Francesco volgt de dominee naar zijn stationwagen. "Hebt ge wel nodig met een, dank zij God, grote familie."

Hij lacht naar Francesco. "Eerst halen we de pick-up, volg me maar."

De groene Ford van '36 ziet er aardig onderkomen uit. Wonder boven wonder slaat de motor van de eerste keer aan.

"Hij doet het, dominee Castro. Even een ritje maken en controleren hoe hij remt en schakelt."

Na een rondje rond de blok keurt Francesco hem goed.

"Prima dominee Castro."

Na een korte rit kloppen ze aan bij de oude visser. De deur zwaait open en de oude man staat in de opening met een jachtgeweer op hen gericht. "Wie zijt gij en wat komt ge doen. Vlug wat of deze jongen zal tweemaal knallen!"

"Rustig maar." zegt dominee Castro op zachte toon. "Ik ben Castro, de dominee en ik kom u deze meneer voorstellen."

“Dat gij de dominee zijt zie ik ook met mijn ogen toe. Het koelt hier altijd af als een dienaar van God langskomt. Ook al is dat jaren geleden. En wie mag die meneer dan wel zijn? Meneer? Spreek nu en snel.”

De oude man heeft zijn geweer nu op Francesco gericht die, met zijn armen in de lucht, kalm blijft staan.

“Ik ben Francesco Castelano. Ik kom uit Italië. In feite uit Sicilië.”

“Ah, Sicilië.”

“Ja meneer. Mag ik mijn armen laten zakken?”

“Hm, ja ’t is al goed. Als ge met die kraai meekomt zult ge wel fatsoenlijk volk zijn. Kom binnen.”

“Ik ga terug Francesco als ge het niet erg vindt. Ik heb nog wat te doen en gij vindt uw weg wel, veronderstel ik?”

“Ok, dominee Castro. Ik geraak wel terug. Dank u voor alles.”

Francesco volgt de oude man.

“En doe de deur achter u dicht!” bromt hij als hij zich aan de schamele tafel bij de brandende houtkachel zet. “Vertel mij nu eens, wat is de bedoeling van uw bezoek?”

“Ik ga er geen doekjes om winden. Dat blijkt uw stijl niet te zijn en de mijne ook niet. Wel, Geoffrey Freedman heeft mij een brief gestuurd, met de vraag of ik naar Lemoyne wou komen. Hij zou echter niet aanwezig zijn. Volgens het adres dat erop staat is dat hier. Ik hoop dat ik juist ben. Zijt gij meneer Freedman, de vader van Geoffrey?”

De oude man heeft zich een whiskey ingeschonken. “Gij ook een?”

Francesco knikt.

“Daar staan de glazen. Neem er een uit de kast. En maal niet als ze een beetje bestoft zijn, dat schuurt de maag! Er komt hier niemand meer, een hele tijd al.”

Knarsend en piepend gaat het beglaasde deurtje open. Francesco neemt een glas van de stoffige plank. Met de rug naar de oude man gekeerd blaast hij het glas zuiver vooraleer hij het deurtje weer dicht doet. Het moet de ouderdom van de kast zijn; er glijdt een glas uit het deurtje. Het valt gelukkig niet stuk op de aangestampte aarden vloer.

“Excuseer, wat ruw geweest.”

“Geen nood, jongeman. Dat gebeurt altijd met dat rotdeurtje. De laatste keer was ergens in de zomer van ‘46. Het viel toen ook niet stuk. Goed materiaal moet ik zeggen. Maar daar drinken we eentje op. Cheers!”

In één teug ledigt de oude man zijn glas. Francesco gaat zitten en hoopt dat de stoelen steviger zijn dan de kastdeurtjes.

“Kent gij Geoffrey dan? Hoezo?” De oude man gebaart Francesco om zijn glas terug te vullen.

“Tijdens de oorlog zat ik bij het verzet in Sicilië. Onze groep heeft gestrande para’s terug naar hun hoofdkwartier gebracht. Kapitein Geoffrey was een van hen. Hij had een gebroken been, ongelukkig neergekomen in het duister. Na de oorlog heeft hij mij enkele malen geschreven. Hier, zijn laatste brief.”

Francesco overhandigdt het de oude man.

“Laat maar, ik kan het toch niet lezen. Het is veel te klein geschreven. Mijn ogen zijn niet meer zoals ze waren.” Hij geeft de brief terug. “Maar, gij zegt dat ge, uw naam…”

“Francesco Castelano, meneer Freedman.”

“… Francesco heet. Hij heeft die naam nooit genoemd. Hij had het steeds over een Pompeo.”

“Pompeo, dat ben ik. Dat was mijn schuilnaam. Iedereen had een schuilnaam, Sergio, Arthuro, Giovanni, Pino. Onze leider heette Adriano, maar in realiteit heete hij Benito. Samen vormden wij de Gruppo Limone. Hij kon die naam goed onthouden omdat hij van Lemoyne was. Lemoyne, Limone, het lijkt sterk op mekaar.”

Francesco neemt een slok van de whiskey en kijkt naar de oude man op de stoel tegenover hem. Dan pas ziet hij hoe de tranen over zijn oud, verweerd gezicht rollen. Zijn ene hand ligt stil op zijn been. Met zijn andere hand omknelt hij het whiskeyglas.

“Meneer Freedman? Gaat het?” Francesco gaat naar hem toe en knielt naast hem neer. Hij houdt zijn hand vast. “Voelt ge u niet goed? Kan ik iets doen? Meneer Freedman!”

“Jongen toch. Alles is goed. God is langsgekomen. Laat me even, echt, ik heb me in jaren niet zo goed gevoeld.”

De ontstane stilte wordt verstoord door het ineenstuiken van de brandende houtblokken in de haard.

“Zo, gij komt uit Sicilië. Mijn zoon, Geoffrey, was bij het 3de bataljon van het 504de. Hij is op 9 juli ’43 bij u in Sicilië gedropt. Ik heb in zijn brieven gelezen dat ze door de sterke wind ver van hun doel verwijderd waren. Bij het neerkomen liep hij een gebroken been

op en andere kwetsuren. De partizanen hebben zich over hem ontfermd en hem in veiligheid kunnen brengen."

De oude man gaat de woonkamer in en komt terug met een klein gedeukt en verroest blikken doosje. Hij zet een brilletje op de punt van zijn neus en laat enkele verkreukte foto's zien.

"Hier, mijn Geoffrey, samen met zijn eenheid, een week voor de invasie. En hier met een groep partizanen, in Sicilië."

"Mag ik eens kijken? Die man daar, links, gehurkt. Dat is Adriano Bertuzzi. Hij is gesneuveld, enkele dagen na de invasie. Hij stapte op een mijn. Ik kende hem goed."

"Dat is spijtig, de arme drommel."

"De meesten op die foto hebben de oorlog niet overleefd. We waren verantwoordelijk voor het saboteren van de telecom installaties. We kregen op die bewuste morgen opdracht om alle parachutisten te verbergen voor de vijand. Later hoorden we dat ze naar Syracuse moesten. Het is toen dat ik kapitein Geoffrey heb leren kennen. Hij heeft mij over u verteld. Mijn excuses indien ik niet onmiddelijk met mijn verhaal naar buiten kwam. Naweëen van de oorlog denk ik. Ik heb ook nog wat foto's van toen."

"Ik zou ze graag eens zien, meneer ..."

"Castelano, Francesco Castelano."

"Ja, juist ja. Ik kan slecht onthouden de laatste tijd."

"Ik wil ze gaan halen. Ik ben binnen een uurtje terug. Goed?"

"Ik ga toch nergens heen."

Francesco vertrekt en eenmaal thuis vertelt hij het bijzonder verhaal aan Emanuella. "Echt waar. Hij is de vader van Geoffrey. Ik

moet even terug met wat fotos van toen. Hij had ze gaarne gezien. Wees niet ongerust als ik wat langer weg ben."

"Niet te lang Francesco. Ik ben niet graag alleen. Beloofd?"

"Ok, ik haast me. Tot straks."

"Ik ben zo vrij geweest om uw glas opnieuw te vullen, meneer ..."

"Castelano,"

"Ik heb nog andere foto's. Allemaal uit de tijd dat mijn Geoffrey in Italië was."

"Ik heb er niet veel, meneer Freedman. Ik heb ze al die jaren bewaard. Deze hier, als we aan tafel zitten. We hadden pasta met olijven en een stuk kaas. Daar sta ik. Er moest toch iemand op de uitkijk staan."

"Daar zit hij, mijn Geoffrey." De oude man kijkt een hele poos naar de foto en neemt een andere en dan nog een andere.

"Deze ken ik." Opgewonden scharrelt de oude man in het blikken doosje en haalt er dezelfde foto uit. "Gij spreekt de waarheid. Gij waart erbij. Gij waart met mijn Geoffrey in Sicilië. Hier, op de foto, gij..."

De oude man kan zijn tranen niet bedwingen. Hij slaat zijn armen om Francesco en houdt hem stevig vast. "Bedankt, bedankt voor alles wat ge voor Geoffrey hebt gedaan. Ik heb gebeden om die mensen op de een of andere manier te kunnen bedanken. En nu staat gij, in levende lijve, hier voor mij."

"Meneer Freedman. Als partizaan heb ik jaren gevochten tegen de Asmogendheden. Het was mijn plicht om te helpen. Dankzij sol-

daten zoals uw zoon, is het gelukt en leven we nu gelukkig in vrede. Mijn dank aan u, aan America."

"Het is me even allemaal wat veel. Excuseer." De oude man staat op en gaat in de deuropening staan. Hij leunt met een arm tegen de deurstijl en kijkt naar buiten. Even later zet hij zich op een bank.

"Ik kom wel een andere keer terug, meneer Freedman, als het u uitkomt."

"Neen, neen. Ik wil alles weten. Wat is er gebeurd in Sicilië? En haal die fles en de glazen."

Het is niet bij die ene fles gebleven. Het middaguur is reeds voorbij als Francesco gedaan heeft met te vertellen over zijn oorlogservaringen en hoe ze de Amerikanen in veiligheid hebben gebracht.

"Ik moet nu naar mijn vrouw, meneer Freedman. Ze zal wel ongerust zijn. Kan ik een andere keer terugkomen? We kunnen dan over andere dingen praten."

"Meneer Castelano, kom morgennamiddag, tegen drie uur. Ik kijk er naar uit. Breng ook uw vrouw mee. Mijn is helaas enkele jaren geleden gestorven. Sindsdien ben ik alleen."

"Dank u meneer Freedman. Tot morgen dan. Een goedemiddag nog."

"Het huis kan een opknapbeurt gebruiken, evenals de bijgebouwen." legt de oude man uit als hij Francesco en Emanuella rondleidt.

“Hier hebt ge mijn trouwe pick-up, al op jaren, maar prima in orde. Draait als een klok. Ginder in de schuur staat de aanhangwagen met mijn boot. Wat verder hebt ge een oude, maar nog goed werkende waterpomp. Met diezeltank.”

Een halfuur later zitten ze in de keuken met een whiskey in de hand. Het gesprek wordt stilaan persoonlijker.

“Meneer Freedman, mag ik nog wat rondkijken? Sterke drank is niets voor mij.”

“Natuurlijk, mevrouw ...”

“Castelano ...”

“Castelano, ja. Die namen toch. Er is ook een boomgaard, wat verder.”

Francesco luistert aandachtig naar wat de oude man hem verder te vertellen heeft.

“Er is vis in overvloed: snoekbaars, haring, forel, snoek, katvis, steur en veel meer. In de meertjes in het noordwesten hebt ge mosselen, rivierkreeftjes en paling. Ze kunnen gevangen worden door een goede visser en ik denk dat gij die man kunt zijn.”

“Het is hier een mooie omgeving, meneer Freedman. De bomen staan er prachtig bij en er hangt nog fruit op.” Emanuella staat buiten aan het open raam. “Het moet fijn zijn om hier te wonen.”

“Dat was zo, jaren geleden, voor de oorlog. Voor mij is het gedaan. Maar pluk wat fruit, zoveel als ge wilt. Ik kan het niet. Waarom wel? En vergeet niet om wat mee te nemen voor de kraai en zijn familie, ondanks alles.”

Emanuella gaat terug om wat te plukken en legt haar oogst in de pick-up. “Meneer Freedman, bedankt om alles te mogen bezichtigen. Bedankt ook voor de appelen, ze zullen smaken.”

“We komen over enkele dagen opnieuw langs.” belooft Francesco.

De oude man neemt Francesco appart en fluistert in zijn oor. “Als er echt interesse is, dan kan dat geregeld worden. Morgennamiddag. Niet vergeten.”

De Castelano’s vertrekken.

De oude man gaat de keuken in. Hij zet zich aan tafel en kijkt naar de foto’s en bedenkt dat hij dringend een tefoontje moet plegen.

“Met Freedman. Morgen tegen tien uur. Bij mij. Ja. Natuurlijk is het dringend, anders had ik u niet gebeld.”

Hij gaat terug aan tafel zitten en schenkt zich het restje uit de fles in.

“Zet u, meneer…”

Castelano, meneer Freedman, Francesco Castelano.”

“Ja, Castelano. Ik heb de notaris laten komen. Kijk, Ik ben vijfentachtig jaar en het gaat mij helemaal niet zo goed. Mijn oudste zoon, hij heeft nog in de eerste wereldoorlog gediend, was commandant van de Capelin. Er is geen kontakt meer geweest sinds 2 december ‘43 en de Capelin is als verloren beschouwd. Ze denken dat het op een mijn gevaren is. Dan zijn er Peter en Danny, de middelsten. Tot op vandaag is er geen nieuws. Ze zijn als vermist opgegeven in de Filippijnse jungle en nog niet officiëel dood verklaard. Geoffrey is in de lente van ’44 teruggekomen wegens com-

plicaties als gevolg van zijn verwondingen tijdens de dropping. Het is teveel geweest voor mijn vrouw. Ze heeft al dat verdriet niet kunnen verwerken en is op 16 juni '44 overleden."

De oude man kijkt met een verloren blik naar een fotokader tegen de muur.

"Daar heb ik ze allemaal samen gezet. Mijn zonen en mijn vrouw." Hij gaat er naartoe en veegt het stof van de randen.

"Maar waar is Geoffrey dan?" vraagt Francesco.

De oude man draait zich om. "Geoffrey. Wat zou hij hier moeten komen doen? Vissen? Hij kan bijna niet meer lopen. Hij is hier geweest, ja, tot na de begrafenis van zijn moeder. Toen is hij vertrokken. Hij is naar Australië gegaan. Hij heeft de een of andere verpleegster opgescharreld en zwanger gemaakt. De hele vistoestand hier stond hem niet aan. Sindsdien heb ik niets meer gehoord."

"Het spijt me om dat te horen, meneer Freedman. Ik weet niet wat zeggen."

De oude man gaat weer zitten. Hij schenkt Francesco en zichzelf een borrel in.

"Maar ik kan hem het niet kwalijk nemen. In 1895 heb ik hetzelfde gedaan met mijn ouders. Ach wat, drink uw glas uit en kom mee."

Francesco aarzelt om het glas uit te drinken. Hij zet het half leeg terug op tafel en volgt de oude man naar buiten.

"Kijk meneer ..."

"Castelano,"

“Ja, Castelano. Ik loop hier niet lang meer rond en er zijn geen erfgenamen. Ik gun dit allemaal niet aan de staat en daarom heb ik vanmorgen een notaris laten komen. Kijk, ik wil heel eerlijk zijn. Aan alles wat hier staat, er is veel werk aan. En dat gaat u geld kosten. Goed, ge zijt jong, hebt geen geld en wilt iets bereiken. Het kan geleidelijk aan. De papieren liggen binnen. Als gij zorgt dat ik, voor die enkele jaren dat ik nog leef, van wat rust en mijn borrels kan genieten dan is het van u. Gij krijgt het omdat gij mijn enige overlevende zoon gered hebt.”

“Maar meneer Freedman. Dat kan niet. Wat met Geoffrey?”

De oude man stopt en neemt Francesco stevig bij de armen.

“Ik ben hier de baas. Dit is van mij en ik doe ermee wat ik wil. En de rest kan naar de duivel lopen!”

Francesco is te verbaasd om maar iets te antwoorden.

“Kom meneer Castelano. Nu weet ik het weer. Kom, we gaan de papieren laten registreren bij de notaris. Gij rijdt.”

Die zondag staat dominee Castro aan de uitgang te wachten en bedankt iedereen bij het verlaten van de kerk.

“Blij u gezien te hebben. Nog een mooie dag. Doe de groeten aan uw moeder. Zeg dat ik in de week langs kom. Dat ze snel beter moge worden.

En u meneer, een fijne dag…

Meneer Freedman! Dat is een hele poos geleden.”

“Inderdaad dominee Castro. Ik denk, na de begrafenis van mijn vrouw in ’44. Mijn geloof in God is toen mee begraven geworden. En daar zat het goed.”

Dominee Castro geeft meneer Freedman een arm en wandelt langzaam op het pad naar de bloementuin achter de kerk.

“Welke eer valt me te beurt, meneer Freedman, dat ik u mag zien?”

“Weet ge nog, die jonge man met wie gij aan de deur stond, enkele weken geleden. Wel, die man, diezelfde man, heeft mijn Geoffry gered tijdens de oorlog. Hij is naar mijn thuis gekomen, iets wat ik altijd gewenst heb. Dominee Castro, dit kan alleen maar een teken van God zijn.”

Dominee Castro is verbaasd en verheugd tegelijkertijd. “Ik ben zo blij voor u. God’s wegen zijn inderdaad ondoorgrondelijk. Maar kom nu mee, blijf eten en nadien kunnen we mekaar nog veel vertellen.”

Rustig lopen ze verder over het slingerend pad. “Ja, ik heb nog een goede fles staan. Voor speciale gelegenheden. Achttien jaar….”

Net als hun stemmen verdwijnen ook zij uit het zicht.